

CIGARETTER, BILAR OCH VIDEOVÅLD

SVEND DAHL

*Till raden av "ismer" ledande politiker lämnat efter sig menar
många nu att det är dags att lägga "Clintonismen".*

INew Jersey höll en annars mycket populär och nationellt känd guvernör – Christine Todd Whitman – på att bli bortröstad, eftersom motståndaren lovade lägre bilförsäkringspremier. I Virginia vann republikanen James Gilmore guvernörsvalet med stor marginal eftersom han lovade att avskaffa delstatens bils katt. Och i Washington är den stora saksfrågan varken krisen i pensionssystemet eller utvidgningen av NATO, utan vad man skall göra för att förhindra landets 14-åringar från att börja röka.

Mina politiskt engagerade vänner skrattar naturligtvis åt mig när jag påpekar att debattklimatet kanske är ett tecken på att skillnaden mellan republikaner och demokrater i amerikansk politik håller på att suddas ut.

SVEND DAHL är frilansskribent och Cityuniversitetets Capitoliumstipendiari i Washington DC.

Med det kalla kriget vunnet, budgeten balanserad och en högkonjunktur som inte visar några tecken på att avta, kan politiken handla om småsaker. Ja, hur skall man annars förklara att bilförsäkringspremierna kan bli den viktigaste valfrågan eller att en ny skatt på cigaretter förmodligen kommer att bli en stor fråga i höstens kongressval.

Små skillnader i saksfrågorna

Men, invänder mina vänner inom republikanerna, den politik som demokraterna står för är väsensskild från republikanernas. Demokraterna är fortfarande "tax-and-spend-liberals", som egentligen skulle vilja ha det som i Sverige, förklarar de.

Saken är bara den att det är svårt att hitta några viktiga saksfrågor där partierna står långt ifrån varandra. Mycket tyder helt enkelt på att det inte skulle spela någon större roll om det satt en demokrat på Newt Gingrichs plats som talman i representanthuset.

Det är en rejäl förändring. Så sent

som för sex år sedan, när Bill Clinton valdes till president lovade han nya stora statliga projekt, inte minst ett sjukvårdssystem av europeisk modell. Men Clintons sjukvårdsideer kom inte längre än till kongressen, och republikanerna vann det påföljande kongressvalet tack vare missnöje med Clinton. Republikanernas främsta krav, en balanserad budget, hamnade snabbt överst på Clintons agenda. Presidenten och kongressen kunde därefter tillsammans reformera välfärdssystemet. Och i januari 1997 förklarade Clinton att den stora statens tid var förbi.

Clinton har blivit en demokratisk president, som i flera centrala frågor låter och agerar som en republikan. Självklart har det varit svårt att acceptera för en del demokrater. Men, trots att demokraternas ledare i kongressen, Dick Gephardt, ibland försöker låta som en gammaldags liberal, tyder det mesta faktiskt på att Clinton har förändrat sitt parti. Två tredjedelar av demokraterna i kongressen rös-

tade för uppgörelsen som resulterade i en balanserad budget. Ingen demokrat vill idag höja skatterna, få vill se nya stora utgiftsprogram och alla vill se en budget i balans. Och republikanerna håller förstås med.

En politisk kommentator, Mark Shields, konstaterade faktiskt för ett tag sedan halvt på skämt, halvt på allvar, att republikanerna behöver en presidentkandidat som håller med om partiets politik, tilltalar kvinnliga väljare och gör sig bra på TV, men att Bill Clinton tyvärr är förhindrad av konstitutionen från att kandidera en tredje gång.

Clintonism

Det är svårt att tänka sig dagens politiska situation utan republikanernas valseger 1994 och deras krav på en balanserad budget. Men om man bortser från budgeten är det Bill Clinton som format den nya politiska dagordningen.

I januari, precis innan all rapportering om presidenten började handla om sex, publicerade tidskriften *US News & World Report* en artikel om hur Clinton förändrat amerikansk politik. Vi har vant oss vid termerna "thatcherism" och "reaganism", men finns det en "clintonism"? Ja, det var i varje fall vad artikeln mynnade ut i, och den har redan blivit den dominerande idén i amerikansk politik.

Budgetdisciplin är självklart en viktig del, liksom frihandel. Men "clintonismen" handlar också om ett nytt förhållningssätt till socialpolitik. Man

avfärdar demokraternas traditionella tro på stora federala program inom socialpolitiken, och förespråkar istället decentralisering. Det handlar emellertid långtifrån om att, som en del konservativa, helt avvisa den federala statsmakten. Istället ser Clinton nya uppgifter för staten. Utbildningspolitiken är t ex ett sådant område, där både presidenten och många republikaner vill ge den federala statsmakten nya uppgifter.

Men "clintonismens" kännetecknen är ändå "mikropolitiken", eller "cigarett-och-bil-politik". Trots att många, inte minst journalister, avfärdade Clintons alla förslag som obetydliga småsaker, var de om man skall tro Dick Morris, Clintons politiske strateg under 1995 och 1996, den kanske viktigaste faktorn bakom valsegern 1996. När Clinton pratade om våld i TV, tobaksrökning och kvaliteten i de offentliga skolorna, kände väljarna helt enkelt att deras vardagsproblem för en gångs skull togs på allvar i Washington.

Republikanerna försöker självklart ta efter Clinton. Majoritetsledaren i representanthuset Dick Armey talar om att förbättra kvaliteten i skolorna och – ja, det är sant – nya och bättre bilförsäkringar. Talmannen Newt Gingrich, som bara för några år sedan kallade sig själv för "revolutionär" nöjer sig idag med att prata om vattenkvaliteten i USA:s floder och förbättringar i vården för diabetessjuka.

Nu har skillnaden mellan republi-

kaner och demokrater aldrig varit särskilt stor, i varje fall inte om man jämför med skillnaderna mellan borgerliga och socialistiska partier i Europa. Amerikansk politik har i grunden varit en strid mellan världens två mest marknadsliberala partier. Och de skillnader som funnits har till stor del handlat om annat än ekonomi, t ex utrikespolitik och livsstilsfrågor. Trots att frågor som kvotering och rätten till abort fortfarande resulterar i hårda debatter, tyder det mesta på att skillnaderna idag är ännu mindre än tidigare.

Inga ideologiska strider

De amerikanska politiker som gör karriär under de kommande åren kan nog inte räkna med några uppslitande ideologiska strider. Snarare lär de få se det som sin uppgift att ge medborgarna ett gott liv, utan för mycket cigarettök, och valuta för skattepengarna. Med andra ord kan vi se fram emot fler valrörelser som handlar om bilförsäkringspremier.

Så nog är det ett tidens tecken att en gammal vänsterliberal, den förre guvernören i Kalifornien Jerry Brown lämnat demokraterna, eftersom han tycker att de svikit sina ideal, samtidigt som en framgångsrik borgmästare, som bekämpat brottsligheten och gjord livskvalitet till sitt slagord, New Yorks Rudy Giuliani, börjat dyka upp på listan över möjliga presidentkandidater.